

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 3637-01-17 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 54626-09-17 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 11201-04-17 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'

לפני כבוד השופט רחמים כהן

מבקשים בת"צ 3637-01-17	1. טל טיומקין
	2. ישראל הרצברג
	3. מיכאל נגלר
	ע"י ב"כ עוה"ד יעקב אביעד, שירלי פורר, אדוה ארביב-פנסו,
	איתי גזית ורועי וינריך
מבקש בת"צ 54626-09-17	4. פלוני
מבקשים בת"צ 11201-04-17	5. איתי פנקס-ארד
	6. יואב פנקס-ארד
	ע"י ב"כ עוה"ד חגי קלעי

נגד

משיבות	1. מכבי שירותי בריאות בע"מ
	ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר אסף רנצלר וליטל פרגי
	2. שירותי בריאות כללית בע"מ
	ע"י ב"כ עוה"ד שי תמר וישי לבנון
	3. קופת חולים מאוחדת
	ע"י ב"כ עוה"ד ענת רופא ומומי דהן

החלטה

החלטה זו עוסקת בשאלת הסמכות העניינית. האם הסמכות לדון בבקשות האישור להגשת תובענות ייצוגיות נגד קופות החולים (להלן – **בקשות האישור**) נתונה לבית המשפט המחוזי, לבית הדין האזורי לעבודה או שמא לבית המשפט לעניינים מנהליים.

רקע כללי והצדדים לבקשות האישור

ביטוח הבריאות בישראל מורכב משלושה נדבכים: הנדבך הראשון הוא סל שירותים בסיסי אחיד שלו זכאים כלל תושבי ישראל, בהתאם להוראות חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן – **חוק ביטוח בריאות**). הנדבך השני הוא שירותי בריאות נוספים (להלן – **שב"ן**) המוצעים על ידי קופות החולים ובמסגרתם ניתנים (תמורת תוספת תשלום) שירותים שאינם כלולים בסל הבריאות הממלכתי. זאת, בהתאם לסעיף 10 לחוק ביטוח בריאות. הנדבך השלישי הוא ביטוח בריאות פרטי המוצע על ידי חברות הביטוח השונות, במסגרתו הן מציעות פוליסות ביטוח בריאות בנוסף או במקום סל הבריאות הבסיסי או השב"ן (ראו: ת"צ 27766-09-16 **ברוט ואח' נ' הראל חברה לביטוח בע"מ ואח'**, מיום 5.10.2020).

בקשות האישור דנן עוסקות בשירותים הניתנים על ידי קופות החולים במסגרת השב"ן.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 3637-01-17 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 54626-09-17 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 11201-04-17 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'

משיבה 1, מכבי שירותי בריאות בע"מ (להלן – מכבי), היא קופת חולים כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות, המעניקה שירותי בריאות נוספים במסגרת תכניות שב"ן. מבקש 1 הוא חבר בתכנית השב"ן "מכבי שלי".

משיבה 2, שירותי בריאות כללית בע"מ (להלן – כללית), היא קופת חולים כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות, המעניקה, החל משנת 1998, שירותי בריאות נוספים במסגרת תכניות שב"ן. מבקש 2 הוא חבר בתכנית השב"ן "כללית מושלם פלטינוס" ומבקש 3 הוא חבר בתכנית השב"ן "כללית מושלם זהב".

משיבה 3, קופת חולים מאוחדת (להלן – מאוחדת), היא קופת חולים כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות, המעניקה, אף היא, שירותי בריאות נוספים במסגרת תכניות שב"ן. מבקש 4 היה חבר בתכנית השב"ן "מאוחדת עדיף".

מבקש 5 ומבקש 6 הם בני זוג, שהיו חברים בתכנית השב"ן של מכבי בשנת 2010. מבקש 5 היה חבר בתכנית השב"ן של כללית בשנת 2014, כאשר נולדה ביתם השלישית.

עילות התובענה והסעדים המבוקשים בבקשות האישור

ת"צ 53258-12-16 + ת"צ 3637-01-17 טיומקין ואח' נ' מכבי וכללית

מכבי וכללית מעניקות במסגרת תכניות השב"ן שירותים והטבות לתקופת ההיריון ולתקופה שלאחר הלידה לנשים בלבד.

מבקש 1 פנה למכבי בבקשה לקבל את ההטבות הניתנות למבוטחי "מכבי שלי" ונענה בשלילה בטענה, שה"סל ליולדת" הוא רק לאישה ולא לבן זוגה וליילוד. אשר על כן, מבקש 1 ובת זוגו נאלצו לשלם מכספם עבור קורס הכנה ללידה. מבקש 2, מבוטח של תכנית "מושלם פלטינוס", פנה לכללית בדרישה להסיר את האפליה המגדרית בין מבוטחיה ולהעניק לגברים את כל ההטבות המפורטות ב"סל ההיריון" ונענה בשלילה. מבקש 3 פנה לכללית וביקש השתתפות בעלות סקירת מערכות, שעברה בת זוגו, ונענה בשלילה, שכן בת הזוג לא הייתה מבוטחת בתוכנית "כללית מושלם".

לטענת המבקשים, השירותים הניתנים בתקופת ההיריון ולאחר הלידה לנשים בלבד, מבחינת מהותם הם שירותים המיועדים ל"יצירת" העובר או לעובר עצמו או ליילוד, שאין חולק, כי הוא שייך לשני ההורים. משכך, אין הצדקה לאפליה שעושות המשיבות בין שני המינים בנושא זה. העובר (והיילוד) שייך הן לאמו והן לאביו ועל כן צריך גם האב, החבר בתכנית השב"ן, להיות זכאי לשירותים והטבות הקשורים בעובר או בילדו ולא רק האם החברה בתכניות אלה. גבר, שהוא עמית

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

**ת"צ 17-01-3637 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 17-09-54626 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 17-04-11201 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'**

בתוכנית השב"ן, זכאי להחזר/השתתפות בגין בדיקות העוסקות ונוגעות לבריאות העובר, בגין השתתפות בסדנאות, בגין רכישת אביזרים רפואיים, בגין שירות רפואי או בגין ייעוץ כזה או אחר שנועד עבור העובר או הילד המשותף (להלן – **השירותים**).

לטענת המבקשים, מדובר באפליה מקוממת המהווה, בין היתר, הפרת חובה חקוקה של חוק ביטוח בריאות ממלכתי האוסר על קופות החולים להפלות בין המבוטחים בין בעת הצטרפות לתכנית ובין במתן שירותים המוענקים במסגרתה, של חוק קופת חולים (איסור הגבלות ואפליה), התשנ"ג-1973 (להלן – **חוק איסור אפליה**) ושל חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים, ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 (להלן – **חוק איסור אפליה במוצרים ובשירותים**). עוד נטען, שתקנוני מכבי וכללית הם חוזים אחידים וכי התניות המעניקות זכויות רק לנשים ושוללות אותן מגברים הן תניות מקפחות. המבקשים טוענים עוד, שמתן שירותים רפואיים חלקיים בלבד לגברים מהווה הפרה של חובת מכבי וכללית לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב, עשיית עושר ולא במשפט, רשלנות, הטעיה צרכנית, ניצול מצוקת צרכן ופגיעה באוטונומיה של הרצון.

העמיתים הגברים, מופלים פעמיים. פעם אחת בעצם אי קבלת ההטבות והשירותים ופעם שניה, בגובה הפרמיה אותה הם משלמים כדמי חבר. היינו, על אף שקופות החולים מפלות לרעה את המין הגברי בקבלת שירותים והטבות אלו, הפרמיה אותה משלמים העמיתים של תכניות השב"ן זהה לפרמיה אותה משלמות העמיתות של תכניות השב"ן. קופות החולים גובות אותה פרמיה עבור תכניות השב"ן מגברים ומנשים, כאשר, בפועל, סל ההטבות והשירותים שהן מעניקות לנשים שונה ורחב מזה המוענק לגברים.

באשר לעבר, מבקשים להשיב לחברי הקבוצה את הכספים שלהם הם זכאים מתוקף חברותם בתכניות השב"ן בגין השירותים שנועדו עבור עוברים או ילדם, שנשללו מהם רק על רקע מינם. לחלופין, יש להשיב לחברי הקבוצה את הפרמיה העודפת שנגבתה מהם. באשר לעתיד טוענים המבקשים, שיש לתת שירותים אלה גם לעמיתים הגברים. לחלופין, יש להוזיל את הפרמיה באופן יחסי. לחלופי חלופין, להורות לקופות החולים להוסיף שירותים והטבות רק לחברי הקבוצה, כך שיהיה שוויון בין שני המינים מבחינת היקף השירותים וההטבות הניתנים במסגרת תכניות השב"ן.

ת"צ 17-09-54626 פלוני נ' מאוחדת; ת"צ 17-04-11201 פנקס-ארד נ' מכבי וכללית

מבקש 4 התקשר בהסכם עם תורמת ביצית בחו"ל לצורך הפיכתו להורה ולאחר מכן התקשר בהסכם עם פונדקאית בחו"ל, שתישא את ההיריון עבורו. בנותיו נולדו באוגוסט 2015, בעודו חבר בתכנית השב"ן "מאוחדת עדיף".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 3637-01-17 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 54626-09-17 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 11201-04-17 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'

מבקש 4 פנה למאוחדת, ביום 27.6.2017, בדרישה לקבלת החזר בגין תרומת הביצית בחו"ל, תוך שהוא מציין מפורשות, שדחיית הבקשה משמעותה אפליה על רקע מוגבלות ועל רקע נטייה מינית. המשיבה לא השיבה למכתבו של המבקש על אף תזכורת שנשלחה אליה.

מבקשים 5 ו-6, בהיותם בני זוג בני אותו מין, נדרשו להיעזר בטכנולוגיות פריון של תרומת ביצית, הפרייתה, והשתלתה בפונדקאית, שנשאה עבורם את ההיריון. ביום 30.8.2010 נולדו להם תאומות. המבקשים פנו למכבי בדרישה לקבלת החזר בגין תרומת הביצית בחו"ל. מכבי סירבה לבצע את ההחזר.

ביום 22.5.2014 נולדה למבקשים 5 ו-6 ביתם השלישית. ביום 8.8.2016 פנו לכללית בדרישה להחזר עבור תרומת הביצית. כללית דחתה את הדרישה, תוך הפניה לתקנון השב"ן.

חברי הקבוצה מוגדרים בבקשות האישור כדלהלן: כל המבוטחים בתכניות השב"ן, שעברו הליך של התקשרות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל ושהם בני זוג מאותו מין או אבות יחידנים או בני זוג שאינם נשואים ולא קיבלו החזר בגין תרומת ביציות.

לטענת המבקשים, חלה על המשיבות החובה לשפות מבוטחים המתקשרים בהסכם לנשיאת עוברים בחו"ל, אבות יחידנים וזוגות, נשואים ונשואים, הטרוסקסואלים והומוסקסואלים כאחד ולצורך כך נזקקים לתרומת ביצית, בגין התשלום ששילמו עבור תרומת הביצית.

סעיף 2 בפרק ב' לתקנון השב"ן "מאוחדת עדיף" של מאוחדת, שעניינו ב"אבחון וטיפול בהפרעות בפריון אצל הגבר ואצל האישה", מגדיר את הזכאים לקבלת השירותים הרפואיים כ"זוג נשוי" וכ"משפחה חד הורית". "זוג נשוי" מוגדר כגבר ואישה שהם זוג הרשומים בתעודת הזהות כזוג נשוי. "משפחה חד הורית" מוגדרת כאישה פנויה (רווקה, גרושה, אלמנה) שברצונה להביא ילד לעולם וסעיף 2.8.1 מגביל את הזכאות לקבלת שיפוי בגין טיפול הדורש תרומת ביצית ל"מבוטחות" בלבד.

מבקש 4 עותר למתן פסק דין המצהיר שסעיפים אלה בטלים משום שהם עומדים בניגוד להוראות חוק איסור אפליה במוצרים ובשירותים ובניגוד להוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998 ומשום שהם נוגדים את תקנת הציבור. כן מתבקש לתת צו המחייב את מאוחדת לשנות את מדיניותה ולבטל את האפליה הנגרמת ממניעת החזר בגין תרומת ביצית בחו"ל, כאמור. כמו כן, מתבקש להורות על פיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק שנגרם להם.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 3637-01-17 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 54626-09-17 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 11201-04-17 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'

מבקשים 5 ו-6 עותרים למתן צו המחייב את מכבי וכללית לשנות את מדיניותן ולבטל את האפליה על רקע מוגבלות ונטייה מינית, הנגרמת ממניעת ההחזר בגין תרומת ביצית בחו"ל.

דיון בשאלת הסמכות העניינית

עניינן של בקשות האישור הוא בטענה, שקופות החולים נוקטות באפליה כלפי עמיתים גברים החברים בתכניות השב"ן, בכך שהן מעניקות שירותים והטבות לתקופת ההיריון ולתקופה שלאחר הלידה לנשים בלבד. בנוסף, קופות החולים מפלות מבוטחים בתכניות השב"ן, שעברו הליך של התקשרות בהסכם לנשיאת עוברים מחוץ לישראל ושהם בני זוג מאותו מין או אבות יחידנים או בני זוג שאינם נשואים בכך, שאינם מקבלים החזר בגין תרומת הביצית בחו"ל.

סעיף 54 לחוק ביטוח בריאות ("פניה לערכאות") קובע, כדלהלן:

"לבית הדין לעבודה תהיה סמכות ייחודית לדון בכל תובענה למעט תביעת נזיקין, שבין מבוטח או מי שהוא טוען שהוא מבוטח לבין שר הבריאות, המנהל, המוסד, קופת חולים...".
(הדגשות הוספו).

מבוטח מוגדר בסעיף 2 לחוק ביטוח בריאות ("פרשנות") כ"מי שזכאי לשירותי בריאות לפי חוק זה".
וסעיף 10 לחוק ביטוח בריאות מתיר לקופות החולים להציע לחבריהן "תכניות לשירותי בריאות נוספים שאינם כלולים בסל השירותים והתשלומים של הקופה", באישור ובפיקוח משרד הבריאות.

ברע"א 7325/12 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ (מיום 12.11.2013, להלן – רע"א 7325/12) נקבע ביחס לסעיף 54 (ב) לחוק ביטוח בריאות, כדלהלן:

**"סעיף זה קובע באופן ברור ומפורש כי לבית הדין הסמכות הייחודית לדון בתביעות של מבוטחים נגד קופות החולים בכל הקשור למתן שירותים לפי חוק ביטוח בריאות...
החריג של תביעות נזיקין האמור בסעיף 54(ב), עניינו בתביעות כגון רשלנות רפואית, המוגשות בבית המשפט האזרחי כדבר שבשגרה נגד קופות החולים. תביעות מעין אלה הן במישור הנזיקי ולא במישור הזכויות מכוח סל הבריאות" (פסקה 10, הדגשה הוספה).**

עוד נקבע, שסמכותו של בית הדין לעבודה הוגדרה: **"... הן על-פי זהות הצדדים (קופת החולים ומבוטח) והן על פי עילת התביעה (תביעה לפי חוק ביטוח בריאות). בנוסף, תביעות בעילה נזיקית הוצאו באופן מפורש מגדר סמכותו של בית הדין לעבודה" (רע"א 363/08 פרפרה נ' קופת חולים מאוחדת, מיום 23.11.2009, פסקה 7, להלן – עניין פרפרה).**

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

**ת"צ 17-01-3637 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 17-09-54626 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 17-04-11201 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'**

בהמשך נקבע, "במסגרת החוק ניתנה לבית הדין לעבודה סמכות לדון במכלול ההיבטים המתעוררים בין קופת החולים למבוטחיה, ככל שהדבר נוגע לשאלות של בטחון סוציאלי" (שם, פסקה 8). עוד נקבע, ש"בית הדין הוסמך לדון בתביעות הנוגעות למערך הזכויות והחובות הצומח למבוטח על-פי החוק" (שם, פסקה 5).

מכל המקובץ עולה, שלבית הדין לעבודה סמכות ייחודית לדון בתביעות שבין קופות החולים לבין מבוטחיהן בכל הנוגע למערך הזכויות והחובות הצומחות למבוטח על פי חוק ביטוח בריאות ולמתן שירותים לפי חוק זה.

סמכותו הייחודית של בית הדין לעבודה משתרעת גם על סכסוך הנובע מחברותו של התובע בתכנית השב"ן. בע"ע (ארצי) 1008/02 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' קופת חולים לאומית (מיום 24.11.2004) נקבע כדלהלן: "... המחוקק איפשר לקופות החולים לבטח את מבוטחיהן בביטוח משלים. מכאן, הסמכות העניינית לדון בביטוח הבריאות כמו גם בביטוח המשלים הוא לבית הדין לעבודה" (עמוד 16, הדגשה הוספה). הבחנה והפרדה, לעניין הסמכות, בין סל הבריאות הבסיסי לבין שירותי בריאות נוספים אין לה הצדקה עניינית, שכן רק חבר בקופת חולים יכול להיות מבוטח בתכנית השב"ן ומדובר בשירותי בריאות הניתנים על ידי אותה קופת חולים לאותו מבוטח ויהא זה רצוי לדון באותו מכלול בערכאה אחת, היא בית הדין לעבודה. בקשות האישור עוסקות בזכויות המבקשים על פי חוק ביטוח בריאות ותכניות השב"ן, שהורתן בחוק ביטוח בריאות, והסמכות לדון בכך נתונה לבית הדין לעבודה.

בע"ע 1229/01 מכבי שירותי בריאות נ' וקסלר, נקבע כדלהלן: "סיכומו של דבר, חוק הבריאות מקנה לבית הדין לעבודה סמכות דיון ייחודית המשתרעת על התחום הרחב אשר נועד להסדיר את זכויות המבוטחים להן הם זכאים על פי דין, לאור ההיבטים הנורמטיביים שמתחום דיני הביטחון הסוציאלי, המגולמים בחוק הבריאות" (מיום 23.10.2001, פסקה 7). הסעד המבוקש בבקשות האישור הוא להסדיר את זכויות המבקשים על פי דין, על פי חוק הבריאות ותכניות השב"ן. "תחום רחב", המצוי בסמכותו הייחודית של בית הדין לעבודה.

אי לכך, השאלה שנותרה לדיון היא, האם מדובר ב"תביעת נזיקין" אם לאו.

המבקשים מפנים בבקשות האישור למספר חוקים: חוק איסור אפליה, חוק איסור אפליה במוצרים ובשירותים, חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998, חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, חוק ביטוח בריאות, חוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 ועוד.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 3637-01-17 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 54626-09-17 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 11201-04-17 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'

אך הטענה הבסיסית היא אפליה – על רקע מין, נטייה מינית, על רקע מצב משפחתי ועל רקע מוגבלות והסעדים המבוקשים נוגעים לזכויות המגיעות להם, לטענתם, עקב היותם חברים בתכניות השב"ן.

ראשית יושם אל לב, שהמחוקק משתמש בביטוי מצומצם "תביעת נזיקין" ולא בתובענה נזיקית או בעוולה על פי פקודת הנזיקין, שהן רחבות יותר וכוללות בחובן תובענות שאינן בהכרח בגדר תביעת נזיקין, כפשוטה. המחוקק העניק לבית הדין לעבודה את סמכות השיפוט הייחודית לדון בכל תובענה בין מבוטח לבין קופות החולים ויש לתת תוקף לייחודיות של בית הדין לעבודה.

הדוגמא, שניתנה ברע"א 7325/12 הנ"ל לתביעת נזיקין היתה, "תביעות כגון רשלנות רפואית", שהיא תביעה נזיקית מובהקת. כך גם בעניין פרפרה נקבע, ש"תביעה לפיצוי בגין נזקי גוף ונזקים בלתי ממוניים שנגרמו כתוצאה מאי אספקתם של שירותים מסוימים" אינה מצויה בסמכותו של בית הדין לעבודה, שכן השאלות המתעוררות במסגרת דיון בתביעה מסוג זה הן שאלות "נזיקיות" במובהק, "כך, על בית המשפט לדון בשאלה האם קיים קשר סיבתי בין הפרת החובה לבין הנזק, בצפיות הנזק ובעמידה על היקפו. לבית הדין לעבודה אין כל מומחיות בדיון בשאלות מסוג זה" (פסקה 7). שאלות נזיקיות מסוג זה אינן קיימות בענייננו. עוד נקבע, שתביעת השבה של סכומים, "שהוצאו על ידי המבקש לקבלת שירותים להם היה זכאי לטענתו מכוח חוק", בדומה למה שטוענים המבקשים בענייננו, מצויה בסמכותו של בית הדין לעבודה, על אף שמדובר בטענה לעוולה נזיקית של הפרת חובה חקוקה. שאם לא כן, יביא הדבר "לריקון מתוכן של סעיף 54(ב) לחוק" (פסקה 5; ראו גם: ת"צ 17050-02-09 גיל נ' קופת חולים מאוחדת, מיום 8.7.2009, פסקה י"ב).

נוכח האמור נראה, שטענת האפליה, על כל נגזרותיה, אינה "תביעת נזיקין" מובהקת ואינה מוציאה את בקשות האישור מגדר סמכותו הייחודית של בית הדין לעבודה.

האם קופות החולים הן בגדר "רשות" כמובנה בחוק תובענות ייצוגיות

"רשות" מוגדרת כ"רשות מרשויות המדינה, רשות מקומית, וכן גופים ואנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין" (סעיף 2 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות, הדגשה הוספה).

לטענת כללית, היא פעלה כ"רשות", שכן היא ממלאת תפקיד ציבורי-מתן שירותי בריאות לחברה; על פי דין – חוק ביטוח הבריאות, תקנותיו וצווים שמכוחו. על כן, הסמכות העניינית לדון בבקשות האישור מסורה לבית המשפט לעניינים מנהליים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 3637-01-17 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 54626-09-17 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 11201-04-17 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'

לטענת מכבי ומאוחדת, ההכרעה בשאלה, האם קופות חולים הן בגדר "רשות" לעניין חוק תובענות ייצוגיות היא חסרת משמעות מעשית בכל הנוגע לשאלה מי הערכאה המוסמכת לדון בבקשות האישור, שכן, גם אם ייקבע, שקופת חולים היא בגדר רשות, גם אז, הסמכות העניינית תהא לבית הדין לעבודה (ת"צ 53786-04-13 שמאי נ' קופת חולים כללית, מיום 21.7.2014, פסקה 11).

לטענת המבקשים, קופות החולים הן גוף דו-מהותי מובהק אך אינן בגדר גוף "הממלא תפקיד ציבורי", אינן פועלות מכוח סמכות שבדין ואין לראות בהן "רשות" לעניין חוק תובענות ייצוגיות. גם אם ייקבע, שקופת חולים היא בגדר רשות, עדיין דין התביעה, שעילתה בפריט 1 או בפריט 9 לתוספת השניה, להתברר בבית המשפט המחוזי.

סבורני, שאין לקבל את טענות כללית בעניין זה וכי הסמכות לדון בבקשות האישור נתונה לבית הדין האזורי לעבודה, כפי שנקבע, בת"צ 53786-04-13 שמאי נ' קופת חולים כללית:
"גם טענתה הנוספת של קופ"ח כללית, כי הסמכות לדון בתובענה נתונה לבית משפט לעניינים מנהליים מן הטעם שקופת חולים היא "רשות" ושסעיף 5(ב)(2) לחוק תובענות ייצוגיות גובר על סעיף 54(ב) לחוק ביטוח בריאות - אינה יכולה לעמוד: ראשית, המבקשים לא ביססו את בקשת האישור על פרט 11 לתוספת השנייה של חוק תובענות ייצוגיות אלא על פרט 1 שעניינו בתביעת לקוח נגד "עוסק". ככל שהמשיבות טוענות כי התובענה אינה כשירה להתברר כייצוגית שכן אינה באה מסיבה זו או אחרת בשעריו של פרט 1 לתוספת השנייה, הרי מקום העלאת הטענה הנו בבית המשפט המוסמך לדון בתובענה הייצוגית אם תאושר כפי שהוגשה, היינו, בבית הדין לעבודה; שנית, ככל שיש "התנגשות" בין הוראתו של סעיף 5(ב)(2) לחוק תובענות ייצוגיות לבין סעיף 54(ב) לחוק ביטוח בריאות נראה, כי ידה של ההוראה האחרונה היא על העליונה, וזאת בהיותה דין ספציפי הגובר על הדין הכללי" (פסקה 11 להחלטה).

כך גם נקבע בפסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בעניין קוצ'ינסקי (ע"ע 20139-09-15 מכבי שירותי בריאות ואח' נ' קוצ'ינסקי ואח', מיום 26.6.2018). כל חברי המותב, רוב ומיעוט, הסכימו, כי סיווגן של קופות החולים כ"רשות" אינו גורע מסמכותו של בית הדין לעבודה לדון בבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות בעניינים בקשר עם תביעות פרטניות, שבירורן נמצא בסמכותו הייחודית של בית הדין לעבודה: "... לדידי יש לפרש את סעיף 5(ב)(2) לחוק תובענות ייצוגיות באופן כזה שלא יוציא מגדר סמכותן העניינית של ערכאות ייחודיות עניינים הנתונים להם מלכתחילה כתביעת הפרט. כלומר, את סעיף 5(ב)(2) לחוק תובענות ייצוגיות יש לפרש בצורה כזו שכאשר הסמכות הייחודית לדון בתובענה של הפרט נגד הרשות נתונה לערכאה מסוימת, שאינה הערכאה האזורית... הרי שאותה הערכאה היא המוסמכת לדון גם בתובענת הרבים, דהיינו – בבקשות לאישור התובענה כייצוגית וכן בתובענה הייצוגית עצמה. מכאן ובהתאמה – שעה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 3637-01-17 טיומקין ואח' נ' מכבי שירותי בריאות בע"מ ואח'
ת"צ 54626-09-17 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת
ת"צ 11201-04-17 ארד פנקס ואח' נ' מכבי שירותי בריאות ואח'

שהסמכות הייחודית לדון בתובענות של המשיבים נגד קופות החולים נתונה, מכוח סעיף 54(ב) לחוק הבריאות, לבית הדין לעבודה... הרי שבית הדין לעבודה מוסמך לדון גם בבקשות לאישור וגם בתובענות הייצוגיות עצמן... מכאן כי כוונת המחוקק היתה לרכז את כל התובענות בין הצדדים המפורטים בסעיף, ללא קשר לסוג התובענה, בבית הדין לעבודה, אשר אמנם הפך במשך השנים לבקיא ומצוי בעניינים הנוגעים לחוק הבריאות. בנסיבות אלה איני סבור כי יש בהוראה הכללית הקבועה בסעיף 5(ב)2 לחוק תובענות ייצוגיות כדי לגרוע מסמכותו הייחודית של בית הדין לעבודה הקבועה בסעיף 54(ב) לחוק הבריאות. מכאן כי הסמכות להוסיף ולדון בעניין שלפנינו נתונה לבית הדין האזורי לעבודה" (סעיף 22 לפסק דינו של כבוד הנשיא (בדימוס) יגאל פליטמן. ראו גם: סעיף 80 לפסק דינו של סגן הנשיאה כבוד השופט אילן איטח).

המבקשים בעניין קוצ'ינסקי הגישו עתירה לבג"צ בנוגע להחלטת בית הדין הארצי לעבודה וביום 3.9.2019 ניתן צו על תנאי המורה למשיבות, בין היתר, לבוא ולתת טעם, מדוע לא יבוטל פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה, שקבע כי קופות החולים הן בגדר "רשות" לעניין חוק תובענות ייצוגיות (בג"ץ 6451/18). לפי מיטב הידיעה והבדיקה, טרם ניתן פסק דין בעתירה.

לאור האמור, בין אם ייקבע על ידי בית המשפט העליון, שקופות החולים הן "רשות" ובין אם ייקבע, שאינן רשות, הסמכות העניינית לדון בבקשות האישור נתונה לבית הדין האזורי לעבודה.

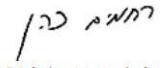
סוף דבר

הסמכות העניינית הייחודית לדון בבקשות האישור נתונה לבית הדין האזורי לעבודה.

התובענות יועברו לדיון בפני בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב-יפו, המוסמך לדון בבקשות האישור, בהתאם לסעיף 79 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ד חשוון, תשפ"א, 11 נובמבר, 2020, בהעדר הצדדים.

רחמים כהן, שופט